

КОМПЕНСАЦІЙНИЙ (ОФСЕТНИЙ) ДОГОВІР ЯК ІНСТРУМЕНТ ВІДНОВЛЕННЯ ОБОРОННО- ПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

**КОРОПАТНІК Ігор Михайлович - доктор юридичних наук, професор,
Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса
Шевченка, кафедра правового забезпечення**

ORCID 0000 0002 0493 0710

**ЧЕПКОВА Катерина Олександрівна - кандидат юридичних наук, Військовий
інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кафедра
правового забезпечення**

ORCID 0000-0002-5219-093X

УДК 342.9

DOI 10.32782/NP.2023.2.8

У статті розглянуто питання актуальності відновлення оборонно-промислового комплексу України. Автори запропонували один із інструментів для відновлення оборонно-промислового комплексу України – це компенсаційний (офсетний) договір.

У статті розглянуто зарубіжний досвід застосування компенсаційного (офсетного) договору як способу залучення додаткових коштів до оборонно-промислового комплексу відповідних держав (Республіка Польща, Індія тощо).

Також проаналізовано нормативно-правову базу України у сфері врегулювання компенсаційного (офсетного) договору. Зокрема, Закони України «Про оборонні закупівлі», «Про зовнішньоекономічну діяльність», постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку укладення компенсаційних (офсетних) договорів та видів компенсацій, що можуть надаватися за компенсаційними (офсетними) договорами», «Про утворення офсетної комісії» тощо.

Автори проаналізували правову природу компенсаційного (офсетного) договору на рівні національних нормативно-правових актів.

На основі здійсненого аналізу визначені особливості компенсаційного (офсетного) договору, а саме: акцесорний характер; суспільний (публічний) характер; сторонами

офсетного договору є офсетний бенефіціар та іноземний виконавець; основною умовою є одержання компенсації у разі здійснення закупівлі товарів, робіт і послуг оборонного призначення за імпортом в іноземній юридичній особі на суму, що перевищує 5 мільйонів євро; може бути укладений лише після схвалення його офсетною комісією.

Ключові слова: офсетний договір, сторони офсетного договору, особливості офсетного договору, Міністерство оборони України, оборонно-промисловий комплекс.

Постановка проблеми

Новітній український оборонно-промисловий комплекс (далі – ОПК) у майбутньому має всі можливості бути залученим до західних ланцюжків виробництва озброєння. Умови для цього створюються вже сьогодні. Таку думку висловив заступник Міністра економіки Ігор Фоменко. Нині відбувається не лише поступовий перехід української армії на західне озброєння, але паралельно освоюються нові підходи та стандарти українськими фахівцями [1].

Ігор Фоменко також наголосив, що ОПК визначено однією з пріоритетних галузей, розвитку якої Україна приділяє сьогодні та приділятиме в майбутньому особливу увагу.

Він зазначив, що ОПК буде цікавим для інвесторів і з точки зору потреб ЗСУ в дооснащенні, поповненні складів озброєння, тобто наявності ринку, і з точки зору використання унікального досвіду українців, що пройшли сучасну війну, для виробництва та вдосконалення озброєння [1].

ОПК нині потребує значного залучення коштів. Враховуючи його стан, а також складну економічну ситуацію в Україні, постає завдання пошуку додаткових джерел для відновлення ОПК. Поширеним у зарубіжних країнах механізмом для залучення коштів в ОПК є компенсаційний (офсетний) договір (далі – офсетний договір).

Стан дослідження проблеми

Правовідносини у сфері укладання офсетного договору здебільшого були предметом дослідження вченими економістами. Зокрема, В. Артяковим, В. Бадраком, С. Бондарчуком, В. Бегма, В. Горбуліним, В. Зубарєвим, В. Копчак, О. Кутовим, Ю. Малишенко, О. Свергуновим, С. Чемезовим тощо. Серед учених-юристів офсетний договір розглядався Боднар Т., Мокляк С., Щербиною В. Проте багато важливих питань щодо правової природи офсетного договору з точки зору юридичної науки ще не було здійснено.

Метою цієї статті є дослідити офсетний договір як інструмент відновлення ОПК України.

Виклад основного матеріалу

Офсет – це сучасна практика в міжнародній торгівлі озброєнням і військовою технікою, яка надає можливість імпортерам частково компенсувати (у тій чи іншій формі) свої витрати на такі закупки. Інакше кажучи, під офсетом розуміють спеціальну угоду, у рамках якої експортер бере на себе зобов'язання компенсувати імпортеру узгодженим із ним способом частину витрат, що пов'язані із закупівлею продукції військового призначення, тому такі угоди називають також компенсаційними.

Для імпортерів використання офсету є способом компенсувати витрати на придбання продукції військового призначення і одержати певні економічні стимули для по-

дальшого розвитку. Вони можуть програти в ціні на конкретний вид озброєння та військової техніки, але виграти в цілому за рахунок поліпшення макроекономічних показників. Основу мотивації країн-імпортерів озброєння та військової техніки для розвитку офсетних програм становлять: рівень бюджетної платіжної спроможності, спрямованість заходів на зміцнення національної та військової безпеки, військово-технічні можливості кінцевих користувачів успішно експлуатувати озброєння й військову техніку, яка закупается й т. ін. Для експортера офсетні угоди є умовою здійснення поставок озброєння та військової техніки і, як правило, мають односторонньо витратний характер, оскільки покупець одержує можливість прив'язати до закупки озброєння та військової техніки свої рішення щодо задоволення на вигідних для себе умовах широкого кола інших потреб як у військової, так і (або) у цивільній сфері [2, с. 278-279].

Крім того, важливість оволодіння практикою офсетних договорів для нас зростає у зв'язку з необхідністю на сьогодні здійснити диверсифікацію постачань озброєння та військової техніки іноземного виробництва для Збройних сил України.

Досвід зарубіжних країн показує ефективність офсетного договору як інструмента для залучення фінансів в ОПК з метою його подальшого відновлення та вдосконалення.

Прикладом застосування офсетних договорів як механізму залучення інвестицій в ОПК для його відбудови є досвід Республіки Польщі. Ще в 1999 році парламент Польщі ухвалив Закон про офсетну політику інвестування іноземних коштів у національну промисловість, а також про здійснення зовнішньоторговельних операцій з військовою продукцією на офсетній основі. Згідно із законом будь-яке постачання в Польщу ОВТ іноземного виробництва вартістю понад 5 млн євро повинно бути пов'язане з укладанням офсетного договору. Договір також передбачає накладання на іноземного постачальника ОВТ зобов'язань щодо інвестування 100 % коштів у розвиток промисловості, у тому числі її військового сектора, на суму не менше 50 % ухваленого контракту, а також закупівлю товарів місцевого виробництва [3].

Згідно із вказаним вище законом були інвестовані значні іноземні інвестиції, за рахунок яких і здійснювалося відновлення ОПК Республіки Польщі. Так, наприклад, ще у грудні 2002 року в рамках тендеру на багатоцільовий літак було обрано машину F-16 C/D Block 52, запропоновану американською фірмою Lockheed Martin Corporation, а в тендері на колісний бронетранспортер перемогла пропозиція фінської фірми Patria Vehicles Oy. У ході офсетних переговорів з Lockheed Martin Corporation були остаточно погоджені офсетні зобов'язання на загальну суму 12,55 млрд доларів США. З урахуванням середнього офсетного множника на рівні 1,62 це означало, що фактично в польську економіку будуть інвестовані кошти, які складають 7,75 млрд. доларів США. У структурі офсетних зобов'язань компанії явно переважає закупівля товарів і послуг (67 % від загальної вартості зобов'язань), набагато менше важать фінансові інвестиції (19,6 %) і трансферт технологій [3].

Цікавим досвідом застосування офсетного договору для нас є досвід Індії.

Міністерство оборони Індії 21 березня 2016 р. схвалило документ «Процедури придбання продукції оборонного призначення – 2016» (DPP-2016). Метою DPP-2016 є зниження залежності Міністерства оборони Індії від постачань імпортних озброєння та військової техніки, стимулювання створення спільного підприємства на території Індії закордонними постачальниками і національними компаніями, включаючи їх дочірні підприємства. У цьому випадку офсетні вимоги щодо передачі технологій вирішуються шляхом формування спільного підприємства і реалізації зв'язаних проєктів виробництва озброєння та військової техніки. Міністерство оборони Індії тільки формує вимоги до озброєння та військової техніки і замовляє їх необхідну кількість у спільного підприємства. Воно розраховує до 2027 р. досягти 70% самостійності в забезпеченні військ озброєння та військової техніки та збільшити число робочих місць в індійській військовій промисловості [4, с. 5].

Офсетні програми також активно використовують країни Європейського Союзу. Німецька компанія «Thyssen Krupp Marine Systems» (TKMS), японська група компаній

«Mitsubishi Heavy Industries/Kawasaki Heavy Industries» (МНІ/КНІ) і французька компанія DCNS, які брали участь із лютого 2015 р. у великому тендері в Австралії за назвою SEA-1000 для придбання 12 підводних човнів із заміною шести застарілих дизель-електричних підводних човнів (ДЕПЧ) класу «Collins», погодилися з умовою будівництва неатомних підводних човнів (НАПЧ) на верфі австралійської компанії «Australian Submarine Corporation» (ASC) із залученням інших австралійських компаній з передачею власних проєктів, технологій будівництва і інших ноу-хау. У вимогах австралійської сторони було зазначено, що нові НАПЧ повинні мати водотоннажність 4000 т, велику дальність дії та автономність, мати на озброєнні суперважку торпеду, розроблену спільно США та Австралією, а також будуватися на австралійських верф'ях. В австралійському проєкті основний контракт і офсетна угода будуть сполучені. Програма на будівництво нових підводних човнів для ВМС Австралії оцінюється в 38,8 млрд. дол. США. У квітні 2016 р. переможцем тендера оголошено компанію DCNS, яка запропонувала найкращі офсетні програми з передачі технологій Австралії [4, с. 6].

Консорціум європейських компаній «Ховальдсверке-Дойче Верфт Гмбх» і «Мерінфорс інтернешнл LLP» підписав з турецьким урядом 2 липня 2009 р. контракт вартістю 2,5 млрд. євро, що передбачає поставку до Туреччини технологій та комплектів для будівництва шести неатомних підводних човнів (НАПЧ) проєкту «Тип-214» з повітронезалежною енергетичною установкою (ПНЕУ). Будівництво човнів буде здійснюватися під управлінням консорціуму на судноверфі «Golcuk Military Shipyard», розташованій в районі м. Ізміт (Туреччина). Частка участі в проєкті турецької сторони оцінюється в 80%. Передбачається, що вартість супутньої офсетної програми складе 80% від вартості контракту. У цій програмі основний контракт та офсетна програма також об'єднані. Спочатку програма планувалося, що будівництво першої НАПЧ почнеться в 2011 р., а турецьким ВМС вона буде поставлена в 2015 р.. Однак через політичні та технічні проблеми проєкт суттєво відстав від спочатку погодженого графіка.

Відповідно до нового графіка поставка головного підводного човна відбулася в 2020–2021 рр. Командування ВМС Туреччини в жовтні 2015 р. повідомило про початок будівництва головного НАПЧ «Пірірейс» («Pirigeis») класу «Тип-214». Офіційна церемонія початку будівництва відбулася на воєнному суднобудівному підприємстві «Golcuk Military Shipyard» [4, с. 6].

Спостерігається світова тенденція, коли основні контракти на імпорту озброєнь та офсетні угоди стають одним цілим. При цьому країни-імпортери намагаються одночасно створити спільне виробництво ОВСТ на власній території.

У нашій державі офсетний договір не набув широкого поширення, однак законодавче врегулювання вже відбулося.

Першим нормативно-правовим актом, у якому неодноразово вказується на необхідність застосування офсету, є Указ Президента України «Про Концепцію військово-технічного співробітництва України з іноземними державами на період до 2010 року» від 27.08.2003 р. № 913/20033 [5].

Уперше на законодавчому рівні поняття офсетного договору було зафіксовано в Законі України «Про державне оборонне замовлення» [6] в статті, що стосувалася особливостей здійснення закупівель продукції, робіт і послуг оборонного призначення за імпортом.

Сам порядок укладення компенсаційних (офсетних) договорів та види компенсацій, визначений постановою Кабінету Міністрів України від 20.04.2011 № 432 «Про затвердження Порядку укладення компенсаційних (офсетних) договорів та видів компенсацій, що можуть надаватися за компенсаційними (офсетними) договорами» [7].

Закон України «Про державне оборонне замовлення» 01.01.2021 р. втратив чинність на підставі прийняття нового Закону України «Про оборонні закупівлі» [8]. При цьому, постанова Кабінету Міністрів України від 20.04.2011 № 432 продовжила бути чинною.

У чинному Законі України «Про оборонні закупівлі» в ст. 1 зафіксований понятійний апарат стосовно правовідносин, які виникають при укладенні офсетного договору. Так, у ст. 1 зазначеного вище закону визначено,

що компенсаційний (офсетний) договір - укладений між офсетним бенефіціаром та іноземним виконавцем зовнішньоекономічний договір (контракт), що визначає предмет та вартість офсетного зобов'язання, яке іноземний виконавець повинен виконати на території України.

Отже, правова природа офсетного договору на законодавчому рівні, враховуючи останні зміни, більш деталізована.

Слід зазначити, що офсетний договір є зовнішньоекономічним договором (контрактом). Тому на нього поширюється дія не тільки Закону України «Про публічні закупівлі» та «Про оборонні закупівлі», але і дія законів України «Про зовнішньоекономічну діяльність» та «Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання», «Про санкції» тощо.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [9] зовнішньоекономічний договір (контракт) - домовленість двох або більше суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та їх іноземних контрагентів, спрямована на встановлення, зміну або припинення їх взаємних прав та обов'язків у зовнішньоекономічній діяльності.

Однією з особливостей офсетного договору є акцесорний характер, оскільки зазначений договір не є самостійним договором, а використовується як додатковий договір до державних контрактів (договорів) у сфері оборонних закупівель.

Погоджуємося із думкою Т.В. Боднар та В.С. Щербини щодо суспільного (публічного) характеру як державного контракту (договору), так і офсетного договору [10, 81]. Суспільний (публічний) характер державного контракту (договору), який є чи не найголовнішою його ознакою й особливістю, підтверджується, зокрема: – спеціальним регулюванням відносин щодо укладення, зміни та виконання державного контракту (договору), яке здійснюється, головним чином, нормами Закону України «Про оборонні закупівлі»; – укладенням державного контракту (договору) відповідно до затверджених планів закупівель товарів, робіт і послуг оборонного призначення (ч.ч. 5, 6 ст. 9 Закону

України «Про оборонні закупівлі»); – здійсненням державним замовником закупівель товарів, робіт і послуг, призначених для виконання державних програм у сферах національної безпеки і оборони, а також інших товарів, робіт і послуг для гарантованого забезпечення потреб безпеки і оборони (п. 21 ст. 1 Закону України «Про оборонні закупівлі»); – визначенням у законі обов'язків виконавця державного контракту (договору) з оборонних закупівель (ч. 1 ст. 8 Закону України «Про оборонні закупівлі»); – забезпеченням контролю виконання державного контракту (договору) представництвами державних замовників (ч. 2 ст. 39 Закону України «Про оборонні закупівлі»); – заходами щодо державного гарантування якості (ч. 3 ст. 39 Закону України «Про оборонні закупівлі») [10, с. 81].

Сторонами офсетного договору відповідно до визначення, передбаченого в Законі України «Про оборонні закупівлі», є офсетний бенефіціар та іноземний виконавець. При цьому, у постанові Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2011 р. № 432 встановлено, що сторонами офсетного договору є офсетний бенефіціар та іноземна юридична особа.

Офсетний бенефіціар - державний замовник, інший суб'єкт незалежно від форми власності, який отримує компенсацію за компенсаційним (офсетним) договором та відбір якого здійснюється офсетною комісією за поданням державного замовника (ст. 1 Закону України «Про оборонні закупівлі»).

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2011 р. № 432 офсетний бенефіціар визначається офсетною комісією за поданням державного замовника на етапі узгодження предмета переговорів. Державним замовником у сфері оборони та головним органом у сфері здійснення оборонних закупівель визначено Міністерство оборони (відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 р. №363 [11]).

Офсетний бенефіціар забезпечує проведення переговорів з іноземною юридичною особою щодо одержання Україною компенсацій з метою укладення за результатами та-

ких переговорів компенсаційного (офсетного) договору.

До участі у переговорах обов'язково залучаються представники державного замовника, тобто Міністерства оборони України.

Офсетний бенефіціар забезпечує узгодження з офсетною комісією предмета переговорів з іноземною юридичною особою.

На законодавчому рівні відсутнє визначення іноземного виконавця. У Законі України «Про оборонні замовлення» зафіксовано поняття «виконавець державного контракту (договору) з оборонних закупівель», під яким слід розуміти суб'єкт господарювання незалежно від організаційно-правової форми та форми власності або іноземний суб'єкт господарювання (інша іноземна юридична особа) чи об'єднання юридичних осіб, з якими укладено державний контракт (договір) за результатами проведення закупівель, визначених цим Законом.

Отже, іноземний виконавець – це іноземний суб'єкт господарювання (інша іноземна юридична особа). Відповідно до Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» іноземні суб'єкти господарської діяльності - суб'єкти господарської діяльності, що мають постійне місцезнаходження або постійне місце проживання за межами України.

Істотними умовами офсетного договору є : предмет офсетних зобов'язань; вартість офсетних зобов'язань; графік виконання офсетних зобов'язань; форма та строки подання звітності; строки договору та порядок приймання виконаних офсетних зобов'язань; зобов'язання офсетного бенефіціара за видами компенсацій та порядок їх виконання; відповідальність сторін, зокрема щодо сплати штрафних санкцій, за невиконання або неналежне виконання офсетних зобов'язань, невиконання взятих зобов'язань щодо отримання компенсації тощо; інші положення відповідно до законодавства.

Особливістю офсетного договору є одержання компенсації у разі здійснення закупівлі товарів, робіт і послуг оборонного призначення за імпортом в іноземної юридичної особи на суму, що перевищує 5 мільйонів євро. Відповідно до ст. 1 Закону України «Про оборонні закупівлі» компенсація – це відшкодування витрат державного замовни-

ка, пов'язаних із закупівлею товарів, робіт і послуг оборонного призначення за імпортом, що надається відповідно до компенсаційного (офсетного) договору державі Україна.

Види компенсацій за офсетними договорами визначені постановою Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2011 р. № 432 «Про затвердження Порядку укладення компенсаційних (офсетних) договорів та видів компенсацій, що можуть надаватися за компенсаційними (офсетними) договорами»:

виконання робіт, пов'язаних з обслуговуванням та ремонтом військової і спеціальної техніки та військового майна;

надання послуг, зокрема з підвищення кваліфікації фахівців у сфері оборони та безпеки;

надання інвестицій;

передача майнових прав інтелектуальної власності;

проведення в Україні наукових прикладних досліджень та конструкторських розробок;

закупівля в суб'єктів господарювання України товарів або послуг на суму, що відповідає частковій або повній вартості товарів, що експортуються (зустрічна торгівля);

надання українським промисловим підприємствам додаткових експортних можливостей;

надання технічної допомоги щодо реформування сектору оборони та безпеки локалізація виробництва.

Зазначені вище види компенсацій на практиці є можливим механізмом для відновлення вітчизняного ОПК.

Ще однією особливістю офсетного договору є те, що може бути укладений лише після схвалення його офсетною комісією. Склад офсетної комісії та положення про неї затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 5 липня 2019 р. № 588 [12].

Варто відмітити, що законодавець передбачив застереження до офсетного договору, яке міститься в положенні ч. 6 ст. 12 Закону України «Про оборонні закупівлі». Законодавець встановив, що в умовах особливого періоду, у разі введення надзвичайного стану, проведення антитерористичної операції, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стриму-

вання збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях компенсаційні (офсетні) договори можуть не укладатися. Рішення про неукладення компенсаційного (офсетного) договору приймається Кабінетом Міністрів України за поданням державного замовника.

Дане положення вже було застосовано в українській практиці. Зокрема, Кабінет міністрів дозволив не укласти компенсаційний (офсетний) договір з урядом США, який стосувався оборонних закупівель 2019 року. Як повідомляється в пояснювальній записці до проекту розпорядження, суть проблеми полягала в тому, що Міністерством оборони України було схвалено надісланий урядом США Лист пропозиції та прийняття (Letter of Offer and Acceptance) UP-B-USJ від 7 листопада 2019 р. щодо закупівлі за імпортом продукції оборонного призначення на суму, що перевищує 5 млн євро. Схвалення цієї пропозиції означало взяття на себе Міністерством оборони України та урядом США зобов'язань, передбачених Листом пропозиції та прийняття (договір оферти) [13].

Законодавство США забороняє держустановам укладати компенсаційні (офсетні) договори. Відтак, у зв'язку з викладеним та через те, що із 2014 року Збройні сили України на безоплатній основі отримали від уряду США матеріально-технічну допомогу на суму понад 11,5 млрд грн, Кабінет міністрів надав дозвіл не укладати компенсаційний (офсетний договір) з урядом США.

У пояснювальній записці також зазначається, що згідно з Листом пропозиції та прийняття передбачено постачання до України 10 пускових установок ПТРК «Джавелін», 150 ракет до них, допоміжного обладнання та послуг із технічного обслуговування на суму 36 млн 598 тис. 403 долари США [13].

Так, вказана норма дозволяє українській стороні при укладенні державного контракту (договору) враховувати вимоги законодавства зарубіжних країн. Водночас, на нашу думку, за рахунок вказаної норми Україна може не до отримувати вигоди для ОПК.

Висновки

Здійснивши огляд зарубіжного досвіду у сфері застосування офсетного договору, мож-

на констатувати, що офсетний договір є одним із інструментів для відновлення ОПК.

В Україні створена нормативно-правова база для застосування офсетного договору.

Офсетний договір має ряд особливостей:

- носить акцесорний характер;
- суспільний (публічний) характер;
- сторонами офсетного договору є офсетний бенефіціар та іноземний виконавець;
- основною умовою є одержання компенсації у разі здійснення закупівлі товарів, робіт і послуг оборонного призначення за імпортом в іноземної юридичної особи на суму, що перевищує 5 мільйонів євро. Види компенсацій за офсетними договорами визначені постановою Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2011 р. № 432 «Про затвердження Порядку укладення компенсаційних (офсетних) договорів та видів компенсацій, що можуть надаватися за компенсаційними (офсетними) договорами»;
- може бути укладений лише після схвалення його офсетною комісією.

Література

1. Мінекономіки: В Україні є унікальна можливість створити зовсім новий, сучасний ОПК. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/minekonomiky-v-ukrainy-ie-unikalna-mozhlyvist-stvoryty-zovsim-novy-i-suchasnyi-opk>.

2. Шемаєв В.М. Офсетна політика у сфері міжнародного воєнно-економічного співробітництва України. *Фінанси, учет, банки*. 2014. № 1 (20). С. 277-283.

3. Яровий В. Розвиток оборонно-промислового комплексу Республіки Польщі під час її інтегрування в НАТО та Європейський союз. Схід. URL: <http://ukrlife.org/main/sxid/4yagovuy.doc>. 4. Чепков І.Б., Зубарєв В.В., Свергунов О.О. Глобальні тенденції розвитку офсетної політики при експорті/імпорті озброєнь. *Озброєння та військова техніка*. 2016. № 3 (11). С. 3-7.

5. Про Концепцію військово-технічного співробітництва України з іноземними державами на період до 2010 року: Указ Президента України від 27.08.2003 р. № 913/20033. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/913/2003#Text>. (дата звернення: 27.03.2023 р.)

6. Про державне оборонне замовлення: Закон України від 03.03.1999 р. № 464-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 17. Ст. 111.

7. Про затвердження Порядку укладення компенсаційних (офсетних) договорів та видів компенсацій, що можуть надаватися за компенсаційними (офсетними) договорами: постанова Кабінету Міністрів України від 20.04.2011 р. № 432. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/432-2011-%D0%BF#Text>. (дата звернення: 27.03.2023 р.)

8. Про оборонні закупівлі : Закон України від 17.07.2020 р. № 808-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/808-20#Text>. (дата звернення: 27.03.2023 р.)

9. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16.04.1991 р. № 959-XII. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. № 29. Ст. 377.

10. Щербина В.С., Боднар Т.В. Державний контракт (договір) у сфері оборонних закупівель. *Право і суспільство*. 2021. №1.- С. 79-85.

11. Питання оборонних закупівель : постанова Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 р. №363. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/363-2021-%D0%BF#Text>. (дата звернення: 27.03.2023 р.)

12. Про утворення офсетної комісії : постанова Кабінету Міністрів України від 5 липня 2019 р. № 588. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/588-2019-%D0%BF#Text>. (дата звернення: 27.03.2023 р.)

13. МОУ дозволили не укладати оборонний договір зі США на суму більше 5 мільйонів. URL : <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3047065-mou-dozvolili-ne-ukladati-oboronnij-dogovir-zi-ssa-na-sumu-bilse-5-miljoniv.html>. (дата звернення: 27.03.2023 р.)

References:

1.Minekonomiky: V Ukrainy ye unikalna mozhlyvist stvoryty zovsim novyi, suchasnyi OPK 2021, viewed 26 March 2023, <https://www.kmu.gov.ua/news/minekonomiky-v-ukrainy-ie-unikalna-mozhlyvist-stvoryty-zovsim-novy-i-suchasnyi-opk>.

2.Shemaiev, V 2014, 'Ofsetna polityka u sferi mizhnarodnoho voienno-ekonomichnoho

spivrobitnytstva Ukrainy', Fynansy, uchet, banky, vol. 1 (20), pp. 277-283.

3.Yarovyi, V 2008, 'Rozvytok oboronno-promyslovoho kompleksu Respubliky Polshchi pid chas yii intehruvannia v NATO ta Yevropeiskyi soiuz', Skhid, viewed 26 March 2023, <http://ukrlife.org/main/cxid/4yarovy.doc>.

4.Chepkov, I, Zubariiev, V, Sverhunov,-O 2016, 'Hlobalni tendentsii rozvytku ofsetnoi polityky pry eksporti/importi ozbroien', Ozbroiennia ta viiskova tekhnika, vol. 3 (11), pp. 3-7.

5.Ukaz Prezydenta Ukrainy 2003, 'Pro Kontseptsiuu viiskovo-tekhnichnoho spivrobitnytstva Ukrainy z inozemnymy derzhavamy na period do 2010 roku', viewed 26 March 2023, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/913/2003#Text>.

6.Zakon Ukrainy 'Pro derzhavne oboronne zamovlennia' 1999, Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, vol. 17. P. 111.

7.Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy 2011, 'Pro zatverdzhennia Poriadku ukladennia kompensatsiinykh (ofsetnykh) dohovoriv ta vydiv kompensatsii, shcho mozhut nadavatysia za kompensatsiinyi (ofsetnyy) dohovoramy', viewed 26 March 2023, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/432-2011-%D0%BF#Text>.

8.Zakon Ukrainy 2020, 'Pro oboronni zakupivli', viewed 26 March 2023, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/808-20#Text>.

9.Zakon Ukrainy 1991, 'Pro zovnishnoekonomichnu diialnist', Vidomosti Verkhovnoi Rady URSR, vol. 29, p. 377.

10.Shcherbyna, V, Bodnar, T 2021, 'Derzhavnyi kontrakt (dohovir) u sferi oboronnykh zakupivel', Pravo i suspilstvo, vol. 1, pp. 79-85.

11.Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy 2021, 'Pytannia oboronnykh zakupivel', viewed 26 March 2023, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/363-2021-%D0%BF#Text>.

12.Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy 2019, 'Pro utvorennia ofsetnoi komisii', viewed 26 March 2023, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/588-2019-%D0%BF#Text>.

13.MOU dozvolily ne ukladaty oboronnyi dohovir zi SShA na sumu bilshe 5 milioniv 2020, viewed 26 March 2023, [https://www.ukrinform.](https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3047065-mou-dozvolili-ne-ukladati-oboronnij-dogovir-zi-ssa-na-sumu-bilse-5-miljoniv.html)

[ua/rubric-economy/3047065-mou-dozvolili-ne-ukladati-oboronnij-dogovir-zi-ssa-na-sumu-bilse-5-miljoniv.html](https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3047065-mou-dozvolili-ne-ukladati-oboronnij-dogovir-zi-ssa-na-sumu-bilse-5-miljoniv.html).

Koropatnik I.M., Chepkova K.O.

COMPENSATORY (OFFSET) AGREEMENT AS A TOOL FOR RESTORING THE DEFENSE INDUSTRIAL COMPLEX OF UKRAINE

The article examines the issue of the urgency of restoring the defense-industrial complex of Ukraine. The authors proposed one of the tools for the restoration of the defense-industrial complex of Ukraine - this is a compensation (offset) contract.

The article examines the foreign experience of using a compensation (offset) contract as a way of attracting additional funds to the defense-industrial complex of the respective states (the Republic of Poland, India, etc.).

The regulatory legal framework of Ukraine in the field of compensation (offset) contract settlement was also analyzed. In particular, the Laws of Ukraine "On defense procurement", "On foreign economic activity", resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On approval of the Procedure for concluding compensation (offset) contracts and types of compensation that can be provided under compensation (offset) contracts", "On the establishment of an offset commission » etc.

The authors analyzed the legal nature of the compensation (offset) contract at the level On the basis of the performed analysis, the features of the compensation (offset) contract are determined, namely: accessory nature; social (public) character; the parties to the offset agreement are the offset beneficiary and the foreign performer; the main condition is the receipt of compensation in case of purchase of goods, works and services for defense purposes by import from a foreign legal entity for an amount exceeding 5 million euros; can be concluded only after its approval by the offset commission.

Key words: offset contract, parties to the offset contract, features of the offset contract, Ministry of Defense of Ukraine, defense-industrial complex.